

TRADUCCIÓN ADMINISTRATIVA

Xermán García Cancela
(Servicio de Traducción da Consellería
da Presidencia da Xunta de Galicia)

Algunhas consideracións previas

1. A traducción xurídico-administrativa ten hoxe en Galicia un certo auxe, aínda que ó meu ver dun xeito “desenfocado”, pois prodúcese en ámbitos nos que, nunha situación de normalidade, máis que á traducción debería tenderse a unha instalación efectiva do galego como lingua habitual, independentemente de que xurdise a necesidade de facer unha versión castelá dun determinado documento (por petición dun particular ou dunha institución non autonómica...). Se unha administración (un concello, a administración autonómica, un xulgado...) pretende normalizarse, debe procurarlles ós seus funcionarios unha formación correcta para que se manexen en galego, e só recorrer á traducción e ós tradutores de xeito transitorio mentres esa situación non se acada. Non se esqueza a este respecto que os concellos, por exemplo, teñen a obriga legal de redactaren “en todo caso” en galego as actas e outros documentos de uso habitual (que pode ir acompañada ou non da traducción castelá), polo que o lóxico será esixirlles a tódolos secretarios e persoas encargadas de os redactaren un dominio do galego suficiente para que de seu cumpran con tal obriga legal. E con isto non cuestionámo-la necesidade da figura do “normalizador”, pero este, aínda que deba, evidentemente, prestar asesoramento lingüístico, ten uns cometidos moito máis amplos e ambiciosos.

2. A situación actual ilústranos da existencia de servizos de traducción na Administración autonómica (con funcións moi vinculadas á publicación do *Diario Oficial de Galicia*), no Parlamento de Galicia (para a traducción e corrección do *Diario de Sesións* e do *Boletín do Parlamento*), nalgúns concellos e deputacións (para a traducción, entre outras, das actas das respectivas corporacións), no Tribunal Superior de Xustiza de Galicia e nalgúns audiencias (para a traducción de sentencias...), nas universidades, etc. Neles, as traduc-

cións que se realizan sono maioritariamente entre os dous idiomas oficiais en Galicia, galego e castelán.

3. A traducción da que estamos a falar é un tipo de traducción especializada, que ten como un dos seus eixes fundamentais o mundo do dereito, aínda que con permanentes implicacións doutros campos que se valen de formas lingüísticas específicas. Fronte a isto, dúas eivas caracterizan a formación dos tradutores galegos: os xuristas parecen carecer do dominio do galego suficiente como para abordaren de seu, con suficientes garantías, un proceso de traducción ou redacción inicial en galego, mentres que a maioría de tradutores teñen unha formación exclusivamente filolóxica, co que, ó descoñeceren os mecanismos con que actúa o dereito, poden incorrer con frecuencia en erros de traducción. De aí a necesaria complementación que debe darse entre uns e outros, para que o resultado final sexa o máis perfecto posible.

4. Como resultado da premisa anterior, a traducción xurídico-administrativa que se vén practicando en Galicia desde hai algúns anos ten como base máis o voluntarismo e o autodidactismo dos tradutores ca unha formación global en técnicas de traducción, que pase por un coñecemento profundo a un tempo das linguas da traducción e mais da materia que é obxecto de traducción. En consecuencia, hai que recoñecer que determinados mecanismos que se foron aplicando ó longo destes anos parten máis da intuición ca dunha análise reflexiva e global sobre o modelo de traducción que cómpre aplicar.

5. Se a isto lle engadimos, por unha banda, que o tipo de linguaxe que utiliza a Administración pasa por ser bastante deficiente, e, por outra, que a lingua de destino da traducción, o galego, non ten tradición nin consolidación abonda como para achegar solucións a tódolos problemas que xorden, podemos pensar que neste terreo aínda queda bastante por percorrer.

6. Fáltannos reflexións sobre o estilo da linguaxe xurídico-administrativa, de xeito que se supere a un tempo o servilismo do modelo castelán e se consolide un estilo propio, enraizado na nosa tradición e atento á evolución dos países máis avanzados e modernos neste terreo, o mesmo que aínda falta a coordinación necesaria entre os distintos servicios de traducción para que as traduccións sexan homoxéneas. Así, no campo terminolóxico, non é en absoluto beneficioso para a consolidación dun rexistro xurídico propio que uns xuíces “decidan” mentres outros seguen a “fallar”, que uns concellos aproben “orzamentos” e outros “presupostos”, que se “subhasten/subasten” bens ou que se “poxen”, por non citarmos tantos e tantos outros exemplos.

Con todas estas premisas que acabo de adiantar, o exemplo que incluímos a seguir, máis que coma un “modelo” de traducción xurídico-administrativa, debe tomarse coma unha proposta, entre as posibles, e en todo caso, como “modelo” da tendencia que aplicamos nun servicio de traducción determinado, que é o da Xunta de Galicia.

Texto na lingua orixinal (castelán)

Resolución de 8 de Julio de 1.993 de la Delegación Provincial de Lugo, por la que se somete a información pública la solicitud de declaración de necesidad de ocupación sobre bienes y derechos afectados por la instalación eléctrica del proyecto denominado "LBT en el Barrio de Goldar, Parroquia de Saavedra, Ayuntamiento de Begonte".

En cumplimiento de lo dispuesto en los Artículos 15 y 16 del Reglamento de la Ley 10/1.966, de 20 de Marzo, sobre Expropiación Forzosa y Sanciones en Materia de Instalaciones Eléctricas, aprobado por Decreto 2619/66, de 20 de Octubre, se somete a Información Pública la solicitud de declaración de necesidad de ocupación, sobre los bienes y derechos afectados por la instalación eléctrica del proyecto denominado "Línea de Baja Tensión, en el Barrio de Goldar, Parroquia de Saavedra, Ayuntamiento de Begonte" formulada por la Empresa Barras Eléctricas Galaico-Asturianas, S.A., con domicilio en Lugo, c/ Ciudad de Vivero, 4, cuya declaración de utilidad pública en concreto le fue otorgada con fecha 10 de Enero de 1.993, la cual lleva implícita, en todo caso, la necesidad de ocupación de los bienes o la adquisición de los derechos afectados según lo dispone el párrafo 1 del artículo 14 del citado Reglamento, y no habiendo llegado el titular de la instalación y solicitante de la servidumbre a un acuerdo de adquisición o indemnización amistosa con todos los propietarios afectados por la misma, figura anexa en la presente Resolución la relación concreta e individualizada de los interesados con los que no ha sido posible dicho acuerdo, con descripción de los bienes y derechos que se consideran de necesaria ocupación.

A los efectos de lo dispuesto en el nº 3 del artículo 16 del Reglamento mencionado, cualquier persona, dentro de los quince días siguientes al de la última publicación de esta Resolución que tendrá lugar en el B.O. de la Provincia, Diario Oficial de Galicia y diario "El Progreso" y los interesados en igual plazo, a los que se les practica notificación individual, podrán aportar por escrito y por triplicado, los datos oportunos para subsanar posibles errores, en la relación indicada, así como formular las alegaciones procedentes por razón de lo dispuesto en los Art 25 y 26 del aludido Reglamento, a cuyo efecto estará expuesto el expediente, con el proyecto de la instalación, en esta Delegación, sita en Lugo, c/Pascual Veiga, 12-14, en horas de oficina.

En todo caso, los propietarios afectados podrán recabar a través de esta Delegación Provincial, que el peticionario les facilite los demás datos que consideren precisos para la identificación de sus bienes.

Texto traducido (para o galego)

Resolución do 8 de xullo de 1993, da Delegación Provincial de Lugo, pola que se fai pública a solicitude para que se declare a necesidade de ocupar bens e dereitos afectados pola instalación dunha liña de baixa tensión no barrio de Goldar, parroquia de Saavedra, municipio de Begonte.

En cumprimento do disposto nos artigos 15 e 16 do Regulamento da Lei 10/1966, do 20 de marzo, sobre expropiación forzosa e sancións en materia de instalacións eléctricas, aprobado polo Decreto 2619/1966, do 20 de outubro, faise pública a solicitude formulada pola empresa Barras Eléctricas Galaico-Asturianas, S.A., con domicilio en Lugo, r/ Cidade de Viveiro, nº 4, para que se declare a necesidade de ocupar bens e dereitos afectados pola instalación dunha liña de baixa tensión no barrio de Goldar, parroquia de Saavedra, municipio de Begonte. A declaración de utilidade pública foille outorgada con data do 10 de xaneiro de 1993 e leva implícita, en todo caso, a necesidade de ocupa-los bens ou adquiri-los dereitos afectados, segundo dispón o parágrafo 1 do artigo 14 do regulamento citado, ó non chega-lo titular da instalación e solicitante da servidume a un acordo de adquisición ou indemnización con tódolos propietarios afectados por ela. Como anexo a esta resolución inclúese a relación concreta e individualizada das persoas interesadas coas que non foi posible o acordo, e describíense tamén os bens e dereitos que se considera necesario ocupar.

Esta resolución publicarase no *Boletín Oficial* da provincia, no *Diario Oficial de Galicia* e mais no xornal *El Progreso* e seralles notificada individualmente ás persoas interesadas. Para os efectos do disposto no número 3 do artigo 16 do regulamento mencionado, no prazo de quince días a partir da última publicación ou da notificación individual, calquera persoa poderá aportar por escrito e por triplicado os datos oportunos para rectificar posibles erros na relación indicada, así como formula-las alegacións que coide procedentes por razón do disposto nos artigos 25 e 26 do regulamento citado. Con este fin, o expediente e mailo proxecto da instalación estarán expostos nesta delegación, en Lugo, na rúa Pascual Veiga, nº 12-14, en horas de oficina.

En todo caso, os propietarios afectados poderán solicitar a través desta delegación provincial que o petionario lles facilite os demais datos que coïden precisos para identificaren os seus bens.

Comentario

O texto que seleccionamos como exemplo inclúese nos de ámbito informativo, típicos da Administración nunha das fases do procedemento administrativo. Como tal, ten como destinatario un público moi diverso, non iniciado no estilo e na terminoloxía xurídicos, polo que debe buscarse sempre que sexa posible unha linguaxe o máis achegada posible á común.

En consecuencia, aínda que, como toda tradución deste ámbito, tende á literalidade, esta non é tan obrigada coma nos casos da tradución legal. Nesta última, na que xeralmente se parte de textos máis traballados e perfeccionados na lingua orixinal, é máis difícil fuxir da terminoloxía técnica, o mes-

mo que non debe buscarse un excesivo distanciamento na construción e nos xiros que lle son propios, por mor da permanente remisión a eles doutro tipo de disposicións de rango inferior.

No texto en cuestión, o traductor debe, logo dunha lectura atenta para comprende-lo seu contido e a súa finalidade, optar por unha tradución na que se manteñan os contidos fundamentais pero cunha construción máis apropiada, fuxindo dos períodos excesivamente longos que caracterizan o texto orixinal. Isto é posible cunha puntuación adecuada, na que se separen os diversos períodos segundo a información contida en cada un deles, evitando, por exemplo, as excesivas construcións de relativo (*cuya declaración de utilidad pública..., la cual lleva implícita...*). Deste xeito, a información contida no primeiro parágrafo dividímola, na lingua de destino, en tres períodos máis curtos. O segundo parágrafo dividímolo en tres períodos e alterámo-la orde da información por mor dunha mellor comprensión.

En ningún caso se omite a información que se considera pertinente, como é a relativa ós textos legais nos que se sustenta a actuación da administración, o que aparelha o emprego de determinadas fórmulas de permanente uso neste tipo de linguaxe («en cumprimento do disposto...»; «segundo dispón...»; «para os efectos que...»). Estas fórmulas están hoxe fixadas no galego e difiren nalgúns casos das correspondentes formas castelás.

Salientamos a seguir algunhas das cuestións de tipo estilístico que se tiveron en conta á hora da tradución:

—O castelán administrativo tende a un emprego abusivo da maiúscula en casos nos que non está xustificada nin pola posición da palabra no texto nin por unha función connotativa (*Julio, Marzo, Información Pública, Parroquia, Barrio, Resolución...*). Neste aspecto, o galego estase a configurar sobre o criterio do emprego preferente da minúscula alí onde non sexa estrictamente necesaria a maiúscula (nomes de organismos, nomes de persoa, designación de entidades de poboación...), polo que escribimos «xullo», «artigo 15», «parroquia de Saavedra», «o citado regulamento»...

—Corríxese a tendencia do castelán ó emprego de abreviaturas e siglas, algunhas pouco frecuentes (*LBT* substituímoslo por «liña de baixa tensión», *B.O.* por «Boletín Oficial», *Art.* por «artigo»...).

—Faise unha correcta puntuación do texto en canto a comas e outros signos (por exemplo: non debe escribirse “1.993” senón “1993”).

—Fronte á tendencia á nominalización que manifesta o castelán neste rexistro, aínda que o galego admite a mesma posibilidade, procúrase que determinadas accións sexan indicadas polo verbo correspondente, o que fai máis áxil o discurso (*resolución por la que se somete a información pública la solicitud de declaración de necesidad de ocupación sobre bienes y derechos...* traducímo-lo por: «resolución pola que se fai pública a solicitude para que se declare a necesidade de ocupar bens e dereitos...»; *...los demás datos precisos para la identificación de sus bienes:* «os demais datos que coiden precisos para identifica-

ren os seus bens».

—Na medida en que o texto o permite, determinadas expresións de masculino xenérico transfórmanse en expresións non marcadas, para evitar no posible o que poidan ser manifestacións sexistas da linguaxe (así, no canto de «os interesados» traducimos «as persoas interesadas»). A tradución de «propietarios» por «persoas propietarias» seméllanos un tanto forzada, posto que é un substantivo que, pola súa vez, é cualificado por “afectados”, co que suporía un recargamento semántico de “persoas”. Cabería a posibilidade de traducir por «propietarios e propietarias».

—No plano terminolóxico e fraseolóxico, non é este un texto que presente excesivos tecnicismos, aínda que hai determinadas expresións que remiten ós textos legais que regulan o procedemento en cuestión e que adquiren dentro del matices concretos, polo que en galego se manteñen próximas das expresións da lingua orixinal: «declaración de utilidade pública», «necesidade de ocupar bens e dereitos», «liña de baixa tensión», «expropiación forzosa», «servidume», «indemnización», «formular alegacións»....

—Prefírese traducir *ayuntamiento* por ‘municipio’ e non por ‘concello’ por manter unha maior precisión terminolóxica (“municipio” en canto territorio fronte a “concello” como institución que rexe os intereses dun municipio).

—Noutros casos, a solución galega difire da castelá, polo que cómpre unha correcta utilización dos termos galegos, para evitar castelanismos (é o caso de *subsana*, traducido por «rectificar», *párrafo* por «parágrafo», *recabar* por «solicitar»...).